

Välkommen

Urbana ekosystem

Digitalt informationsmöte om Boverkets arbete med EU:s förordning om restaurering av natur

10 april

Agenda

- Välkomna! - Ulrika Åkerlund, Boverket
- Om förordningen och regeringsuppdraget – Amelie Fast, jurist på Boverket
- Vad innebär artikel 8 – Agata Bar Nilsson, projektledare, Boverket
- Urbana ekosystem – avgränsning - Stefan Svanström, GIS-expert, SCB
- Restaureringsåtgärder i urbana ekosystem, Nicole Lindsjö, grönstrateg, Naturvårdsverket och Mattias Sandberg, expert, Skogsstyrelsen
- Kort frågestund - ställ frågor i Q&A
- Dialog och processen framåt - Ulrika Åkerlund

Syfte och mål

- Syftet med mötet är att informera om förordningen, hur arbetet med den nationella restaureringsplanen ska gå till samt samla in frågeställningar för det fortsatta arbetet med regeringsuppdraget. Fokus är på artikel 8 och urbana ekosystem.
- Målet är att efter mötet ska alla intresserade veta hur man går till väga för att delta i processen framåt.

Mötesregler

För teknisk support, använd chatten

För frågor om innehållet, använd funktionen Frågor & Svar.

Mötet spelas in och kommer att kunna ses i efterhand.

Presentationen kommer att publiceras efter mötet.

EU:s förordning för att restaurera natur

Vad är en EU-förordning?

- En del av EU:s lagstiftning.
- En EU-förordning är bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Naturrestaureringsförordningen är beslutad

Naturrestaureringsförordningen syftar till att återställa skadade ekosystem och livsmiljöer.

Det övergripande målet är få en natur som återhämtar sig, blir tålig för förändringar och rik på biologisk mångfald.

Förordningen innehåller bindande mål för alla medlemsstater, inklusive Sverige, med delmål för 2030, 2040 och 2050.

Förordningen innebär bland annat att varje medlemsstat ska ta fram en plan för hur målen ska uppfyllas.

Vad är restaurering?

Definition i artikel 3.3:

”Processen att aktivt eller passivt understödja återhämtningen hos ett ekosystem i syfte att förbättra dess struktur och funktioner, med målet att bevara eller öka den biologiska mångfalden och ekosystemsresiliensen [...]”

- Minska negativ påverkan
- Skydda befintliga värden
- Sköta befintliga värden
- Återskapa miljöer som gått förlorade

Foto: Sofia Lampa

Bidra till att uppfylla unionens mål

Mål för restaurering och återskapande

Uppnå en ökande trend till dess att
tillfredställande nivåer har uppnåtts

4
Skyddade
livsmiljöer
(enligt HD)

4
Livsmiljöer
för vissa arter

5
Marina
livsmiljöer
(utöver HD)

8
Urbana
ekosystem

9
Konnektivitet
I vattendrag

10
Pollinatörer

11
Jordbruks-
ekosystem

12
Skogs-
ekosystem

13
3 miljarder
träd

Regeringsuppdraget

- Uppdraget gavs genom en ändring av Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2024.
- En delredovisning av uppdragets genomförande har lämnats i november 2024.
- Uppdraget ska redovisas i sin helhet senast 27 februari 2026.
- Informationen om genomförandet av uppdraget finns på Naturvårdsverkets webb: [Förslag till nationell restaureringsplan och författningsändringar till följd av EU-förordning om restaurering av natur](#)

Mer om regeringsuppdraget

- Uppdraget genomförs av Naturvårdsverket tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Boverket.
- Myndigheterna ska ta fram ett förslag till naturrestaureringsplan och föreslå nödvändiga författningsändringar till följd av förordningen.
- Förslaget ska inte medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar, i synnerhet för svenska företag, än vad som bedöms nödvändigt.

Illustration: Tobias Flygar/ Studio Flygar

Processen

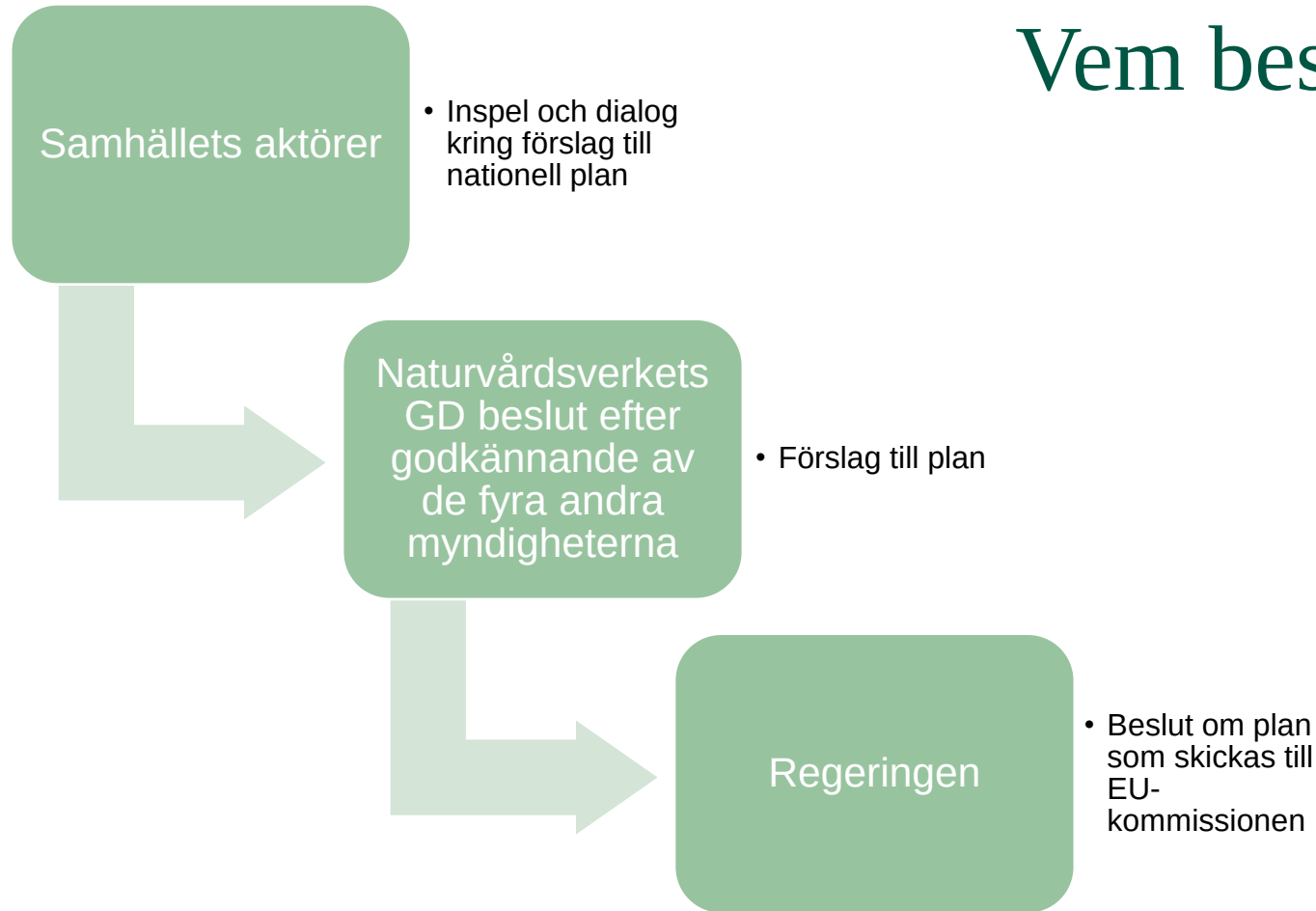
Genomförandet delas in i fyra faser som delvis kommer löpa omlott:

- 1) planera arbetet
- 2) inhämtning av kunskap om nuläge och mål
- 3) identifiering av åtgärder och analys av författningsförslag
- 4) förslag till plan och författningsförändringar.

Leverans:
27/2 2026

Vem bestämmer?

Vi gör det tillsammans!

- Alla fem myndigheter deltar i projektledning, styrgrupp och olika delprojekt.
- 13 delprojekt
 - 7 delprojekt hanterar den nationella restaureringsplanens olika sakområden
 - 6 tvärgående funktioner för juridisk analys, delaktighet, kommunikation, miljöbedömning, konsekvensutredning och informationsförsörjning.
- Förslaget till plan tas fram i dialog där erfarenheter, kunskap och perspektiv från många aktörer är en grund för arbetet
- Delaktighet sker både på en övergripande nivå och för respektive ekosystem

Illustration: Kjell Ström

Restaurering av urbana ekosystem

Alla grönytor
som finns inom
städer, mindre
städer och
förorter.

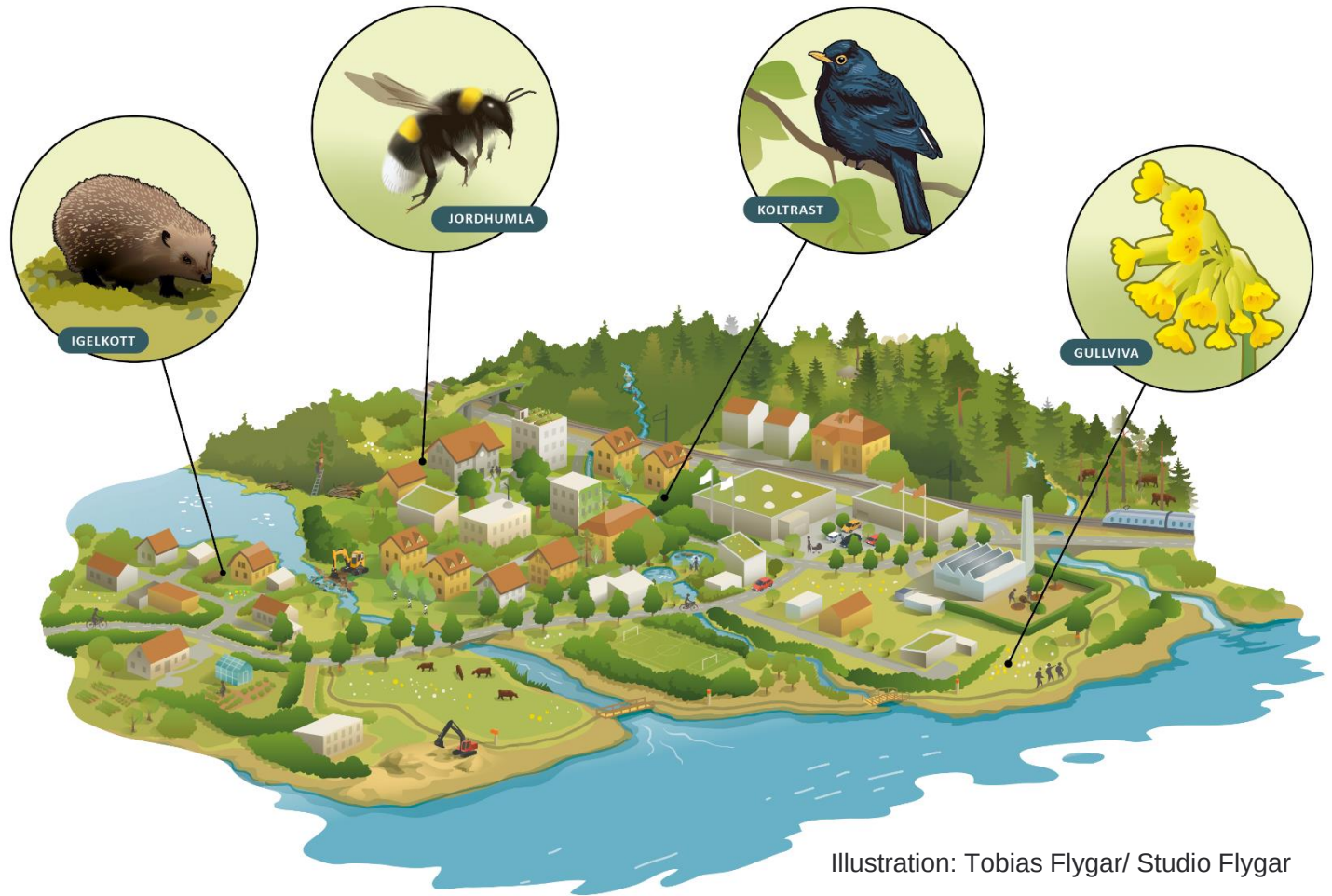

Illustration: Tobias Flygar/ Studio Flygar

Artikel 8

Senast 2030 ska Sverige säkerställa att det inte sker någon nettoförlust av den sammanlagda nationella arealen urbana grönytor och urban trädkröntäckning i de urbana ekosystemområden.

Undantag får göras för de urbana ekosystemområden där andelen urbana grönytor överstiger 45 % och andelen urban trädkröntäckning överstiger 10 %.

Efter 2030 ska urbana grönytor och trädäckning i urbana ekosystemområden öka tills de har nått tillfredsställande nivåer.

Den tillfredsställande nivån ska bestämmas senast 2030.
(artikel 14.5)

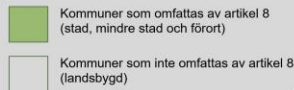
Koppling till andra artiklar

Artikel 10 om pollinering

Artikel 13 – plantering av minst 3 miljarder träd i EU till 2030, bland annat i urbana ekosystem.

Foto: Jonathan Malmberg

Kommuner som omfattas av artikel 8

151 kommuner

Sverige fastställer hur urbana ekosystemområden avgränsas. (artikel 14.4)

Avgränsningen är viktig för uppföljning och åtgärder.

Urbana ekosystem - geografi och avgränsning

An aerial photograph of a residential neighborhood, likely in Sweden, showing numerous houses with red-tiled roofs and green spaces. The text is overlaid on the top left of the image.

Rumsliga begrepp som används i naturrestaureringsförordningens artikel 8

Stefan Svanström

Ekonomisk statistik och analys

Städer enligt EU kommissionen

Urbana
ekosystemområden

Städer

Mindre städer
och förorter

Tätbefolkade
centrum

Tätbefolkade
kluster

Stadsnära områden

Artikel 6

Restaurering av urbana ekosystem

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det inte sker någon nettoförlust av urbana grönområden och trädäckning i stadsområden fram till 2030 jämfört med 2021 i **alla städer och i mindre städer och förorter.**

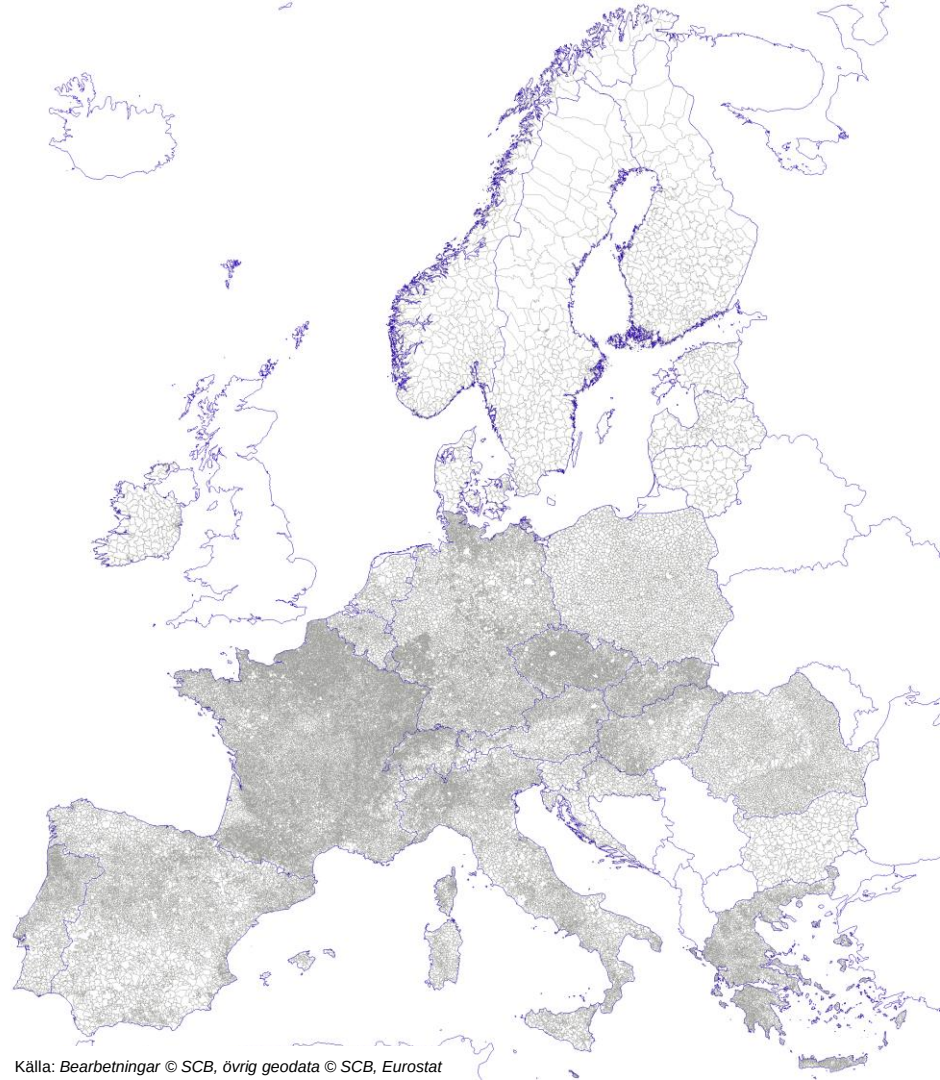
Artikel 8

Restaurering av urbana ekosystem

1. Medlemsstaterna ska senast den 31 december 2030 säkerställa att det inte sker någon nettoförlust av den sammanlagda nationella arealen urbana grönytor och urban trädkröntäckning **i de urbana ekosystemområden som fastställs i enlighet med artikel 14.4, jämfört med ... [det år då denna förordning träder i kraft].** Vid tillämpningen av denna punkt får medlemsstaterna från dessa sammanlagda nationella arealer undanta de urbana ekosystemområden där andelen urbana grönytor i tätbefolkade centrum och tätbefolkade kluster överstiger 45 % och andelen urban trädkröntäckning överstiger 10 %.

Europas kommuner

- Heterogena storlekar, beroende på land
- Stora till ytan
Nordiska länderna
Baltikum
Delar av Balkan
Brittiska öarna
- Små till ytan
Centraleuropa
Sydeuropa
Frankrike

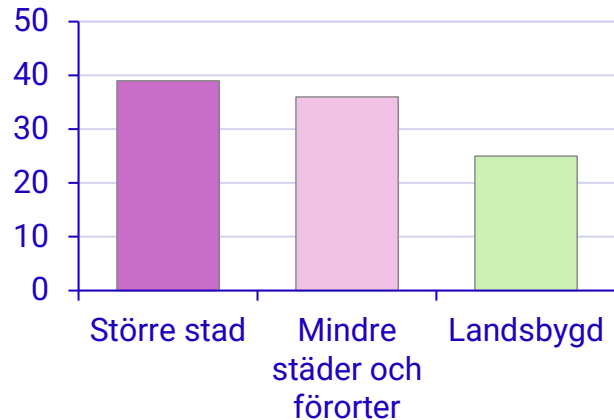

Urbaniseringsgrad

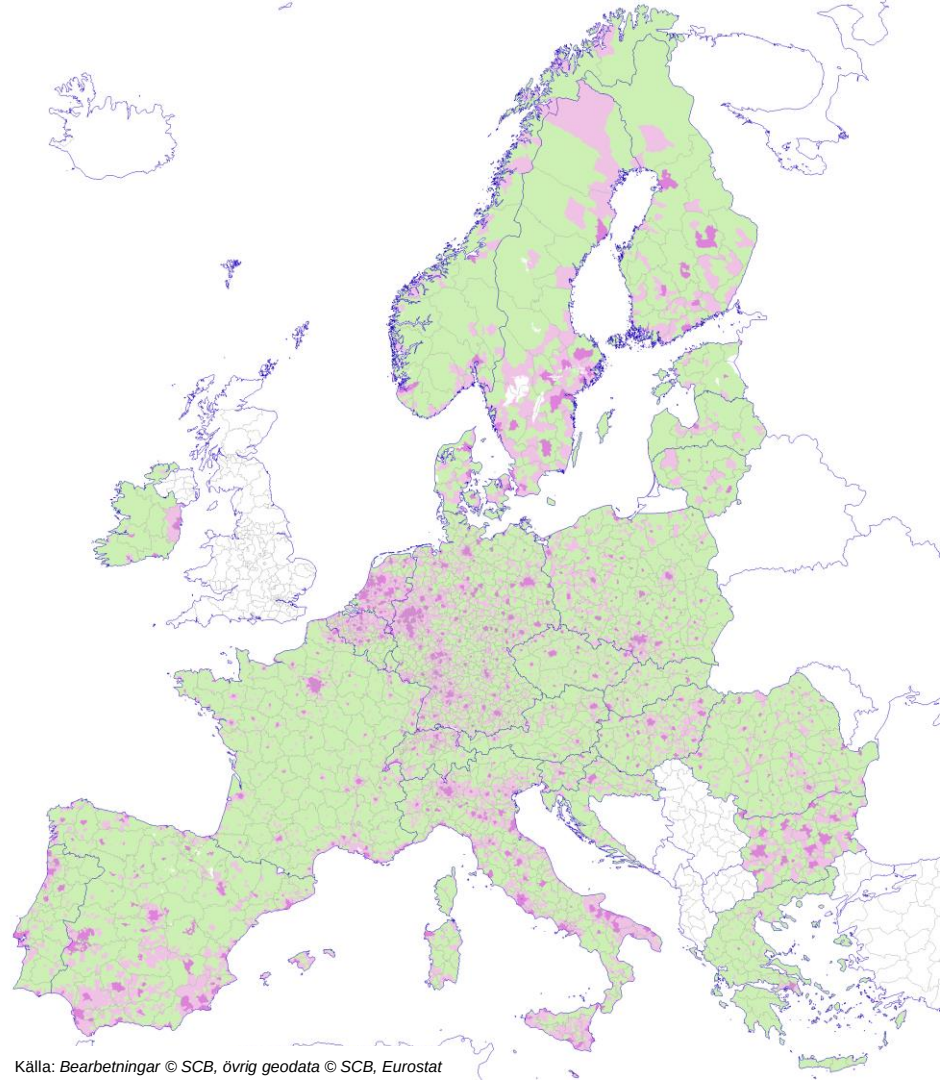
Kommunerna grupperas utifrån urbaniseringsgrad enligt DEGURBA (Degree of Urbanisation) i tre nivåer

EU:s befolkning fördelat efter urbaniseringsgrad

Procent

Urbaniseringsgrad

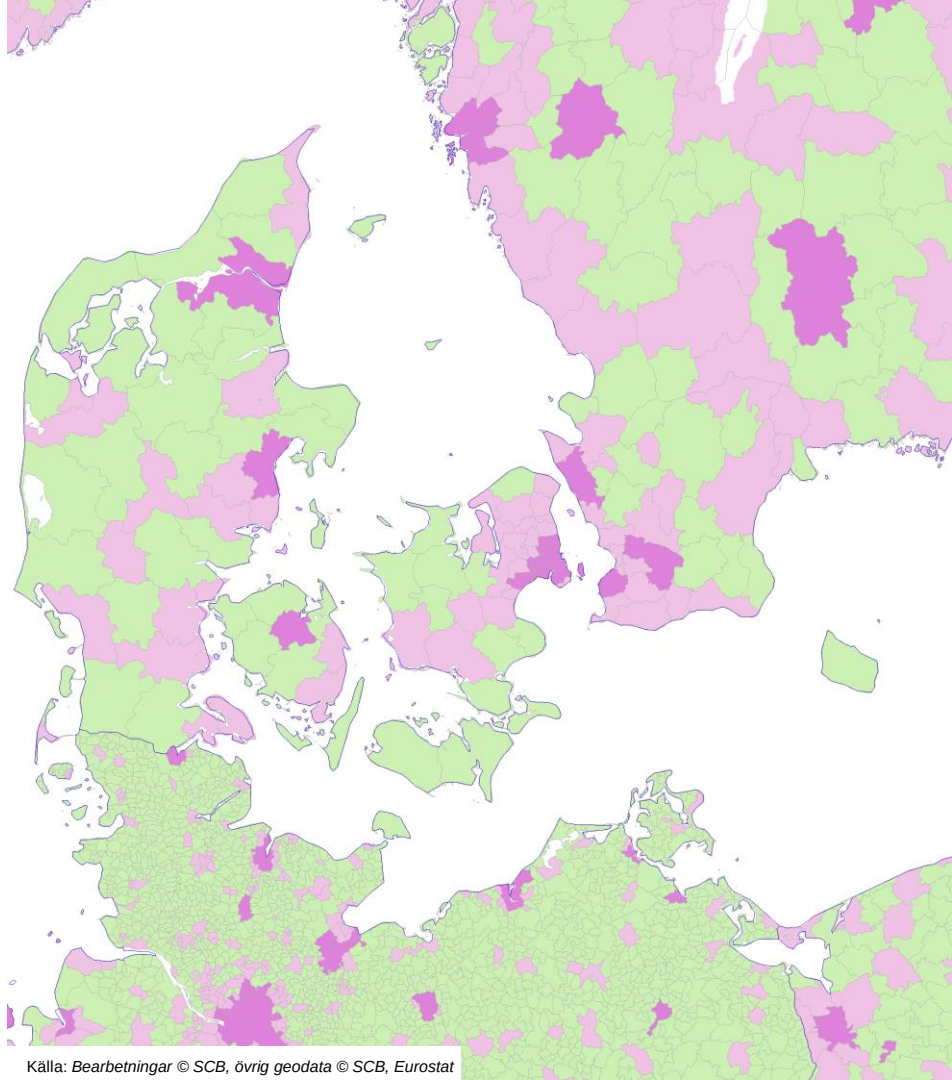
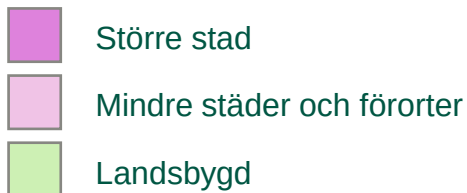

Urbaniseringsgrad

Skillnader i kommunstorlekar
Norra Tyskland och
Danmark/Södra Sverige

Tysklands kommunindelning är
storleksmässigt närmare den svenska
kommunreformen 1952,
då Sverige hade 1 037 kommuner

Urbaniseringsgrad

Rutnät med befolkning

Klassningen DEGURBA byggs upp
i flera steg där minsta beståndsdel
utgår från befolkning per km-ruta

Sammanhängande rutor
grupperas till kluster
baserat på befolkningstäthet

Uppgifter förs över till
kommuner som i sin helhet
klassificeras som större stad, mindre
stad och förort resp. landsbygd

Befolkning per km-ruta
Census 2021

10 000 - 57 000

5 000 - 10 000

1 500 - 5 000

300 - 1 500

50 - 300

10 - 50

1 - 10

Saknar befolkning

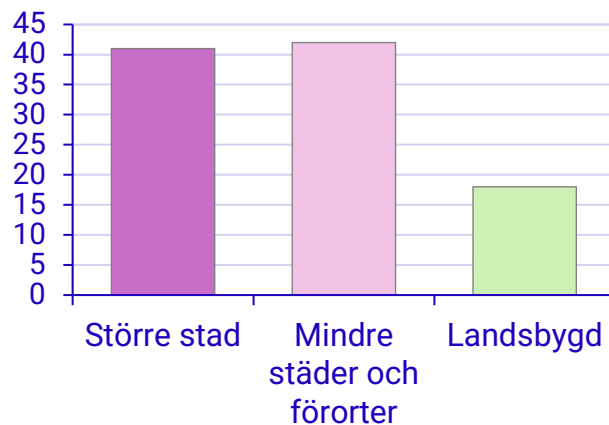
Saknar uppgift

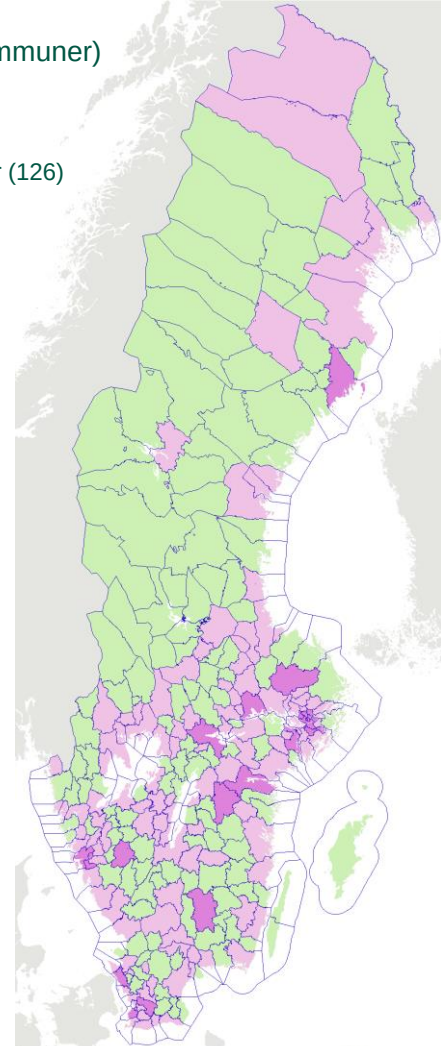
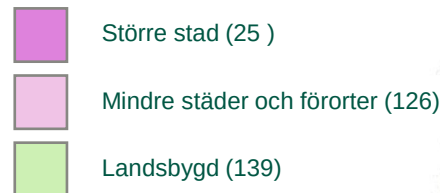
Svensk urbaniseringsgrad enligt DEGURBA 2023

Sveriges befolkning 2023 fördelat efter urbaniseringsgrad

Procent

Urbaniseringsgrad (antal kommuner)

Rutor över Mälardalen

Befolkning per km-ruta
Census 2021

Skapande av DEGURBA i steg

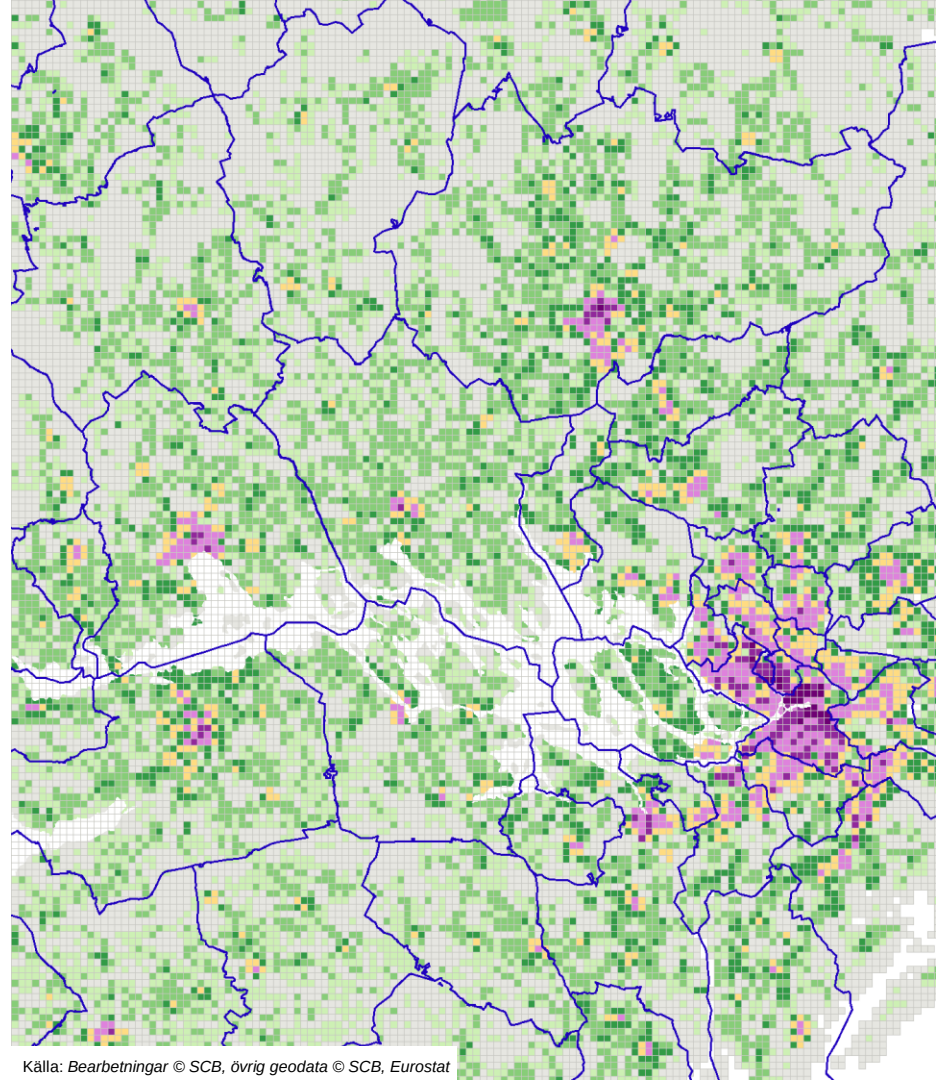
Rutor klassificeras utifrån befolkningsstorlekar.

Sammanhängande rutor med olika tröskelvärden grupperas ihop till tätbefolkade centrum och kluster.

Befolkning inom centrum/klustren summeras.

Befolkningen inom centrum/klustret jämförs med kommunens totala befolkning.

Kommunerna grupperas i urbaniseringsgrad.

Rutor över Mälardalen

Skapande av DEGURBA i steg Tätbefolkade centrum

Tätbefolkade centrum byggs upp av sammanhängande rutor med hög befolkningstäthet som klustras.

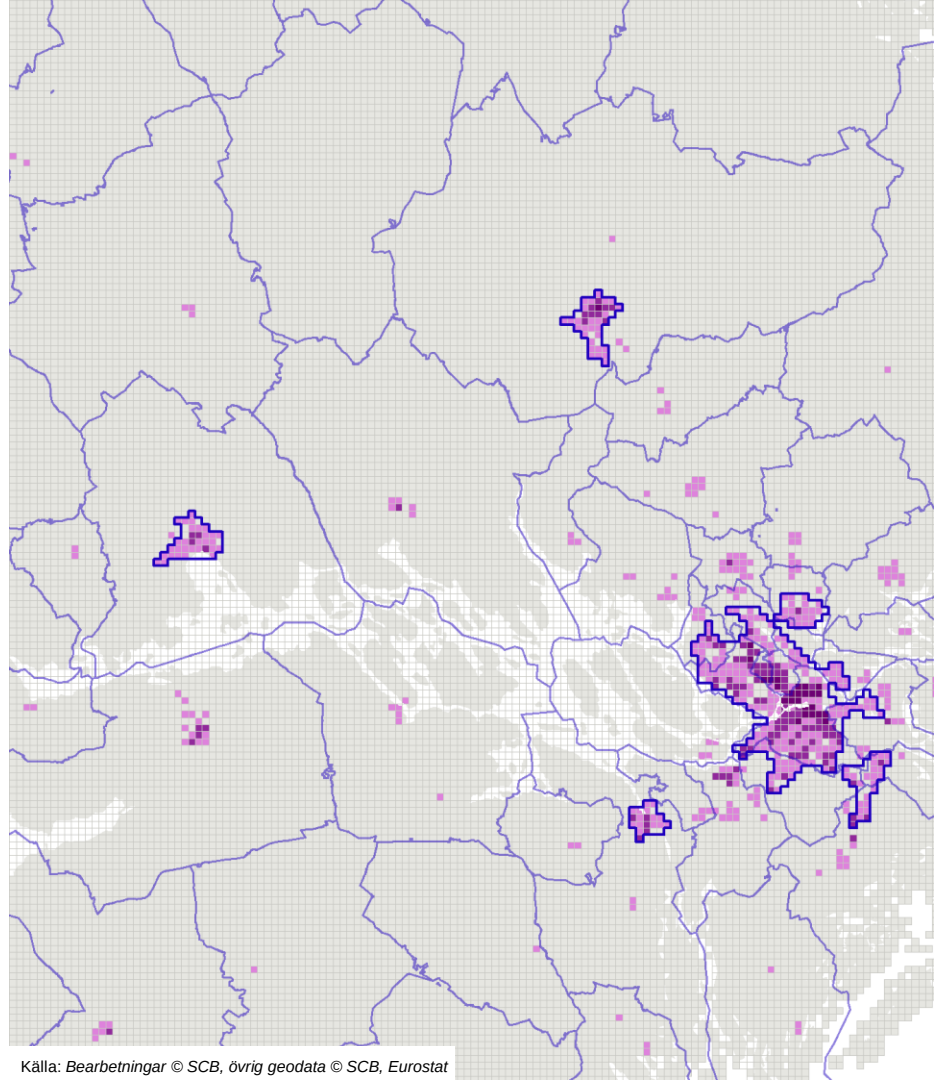
Klustringen sker bara i
fyra riktningar, dvs inte diagonalt.

Om det finns luckor i klustren så fylls de också i.
Se exempelvis Uppsala i kartan. Genom ifyllningen
fångas också industriområden och andra
urbana miljöer utan folkbokförd befolkning in som ligger
bredvid eller innesluts av rutor med tät befolkning.

För att klassas som tätbefolkade centrum behöver
den totala befolkningen i klustret vara minst 50 000 invånare.
Övriga rutor med kandidater till urbana centrum faller bort.

I Mälardalen är det enbart Västerås, Uppsala, Täby, Stockholm,
Haninge och Södertälje som bildar tätbefolkade centrum med
minst 50 000 invånare efter att kilometerrutor med minst 1 500
invånare klustras.

Befolkning per km-ruta
Census 2021

Rutor över Mälardalen

Skapande av DEGURBA i steg

Tätbefolkade kluster

Sammanhängande rutor med medelhög befolkningstäthet eller större klustras till större ytor.

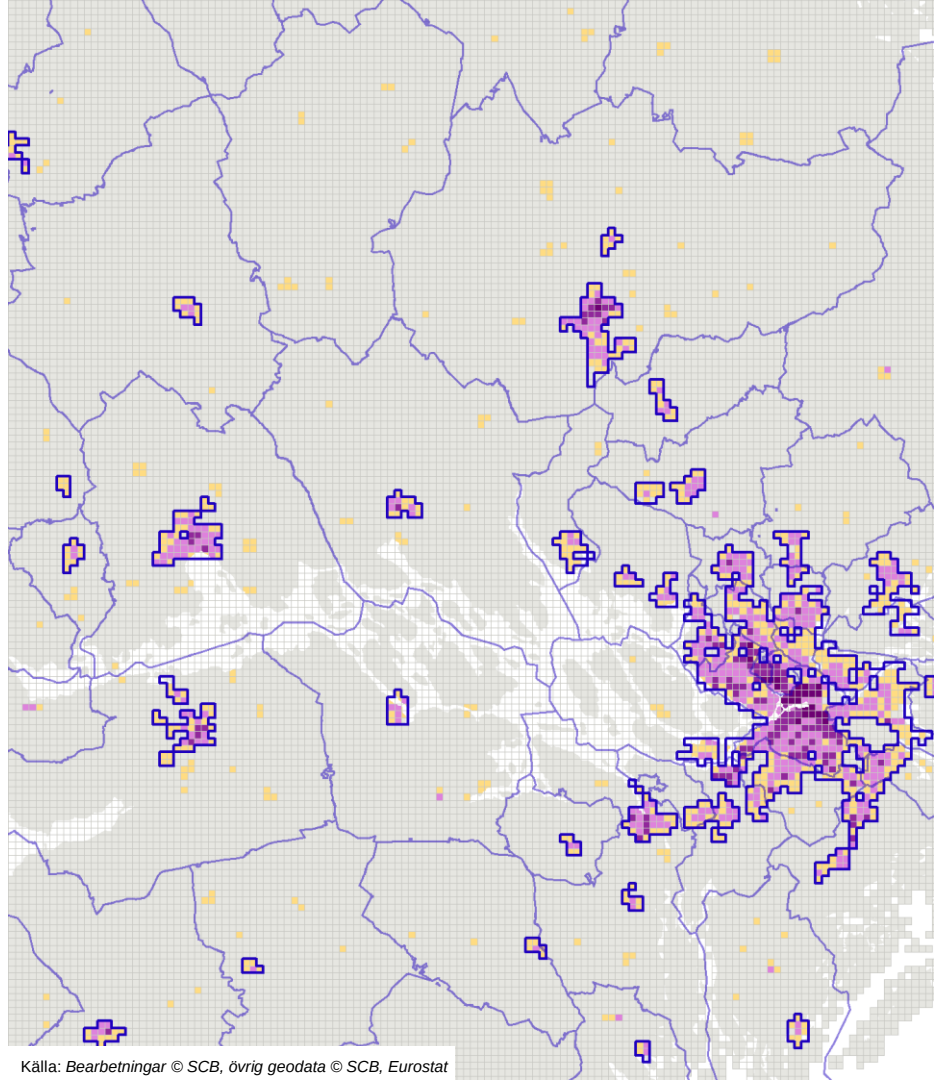
Klustringen sker i åtta riktningar, dvs även diagonalt. Rutor som touchar varandra med hörnen kommer då med i samma kluster.

För att klassas som ett tätbefolkat kluster behöver den totala befolkningen inom klustret vara minst 5 000 invånare.

Större befolkningscentra som utgör tätbefolkade kluster kommer delvis överlappa tätbefolkade centrum då klustren byggs upp av minst 300 invånare per ruta.

Förutom överlappen så tillkommer exempelvis Sala, Enköping, Bålsta, Storvreta, Knivsta, Sigtuna, Märsta, Nynäshamn, Strängnäs och Eskilstuna som tätbefolkade kluster med 5 000 invånare eller fler.

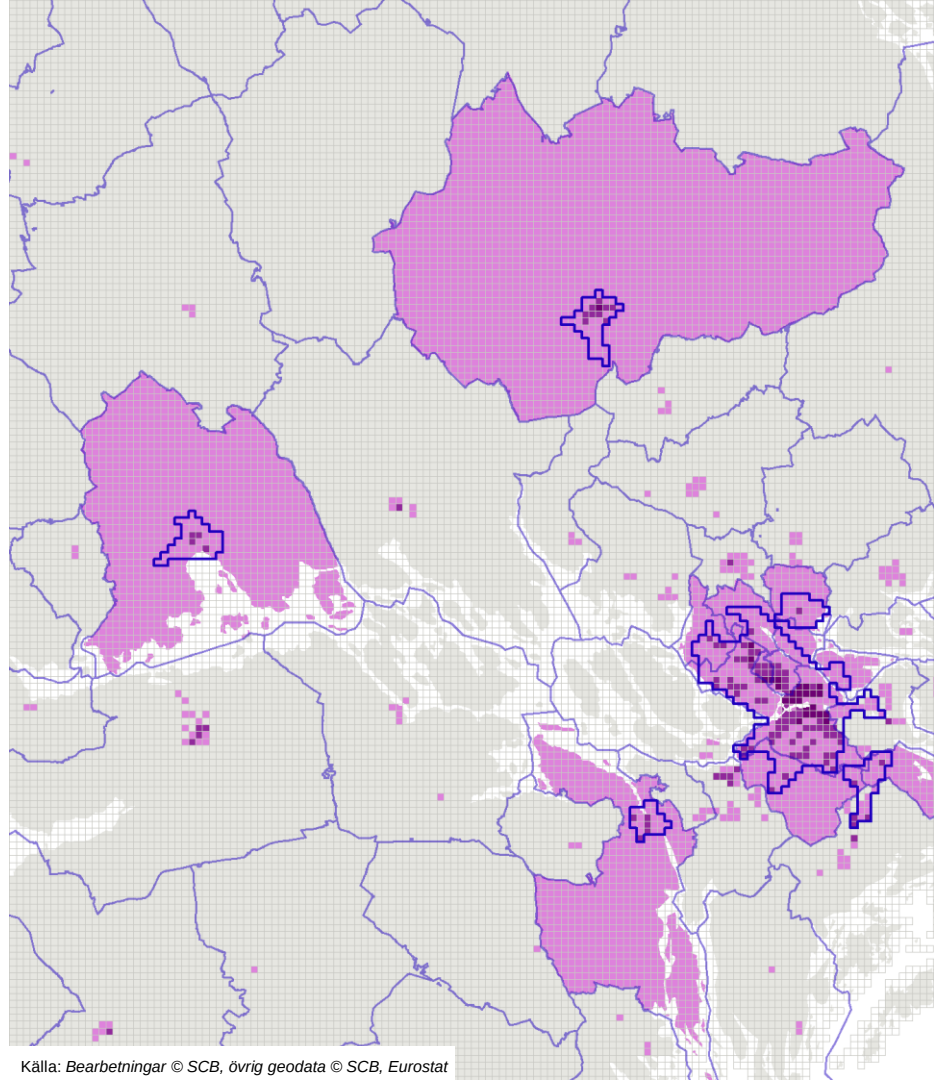
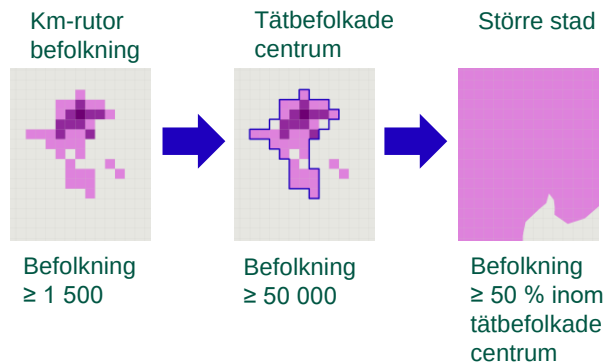
Befolkning per km-ruta
Census 2021

Större städer

Skapande av DEGURBA i steg Klassningen av kommuner

Befolkningen i de tätbefolkade centrum som finns inom kommunen sätts i relation till kommunens totala befolkning.
Om 50 % eller fler av kommunens befolkning återfinns inom ett eller flera tätbefolkade centrum får kommunen DEGURBA-klassningen Större stad

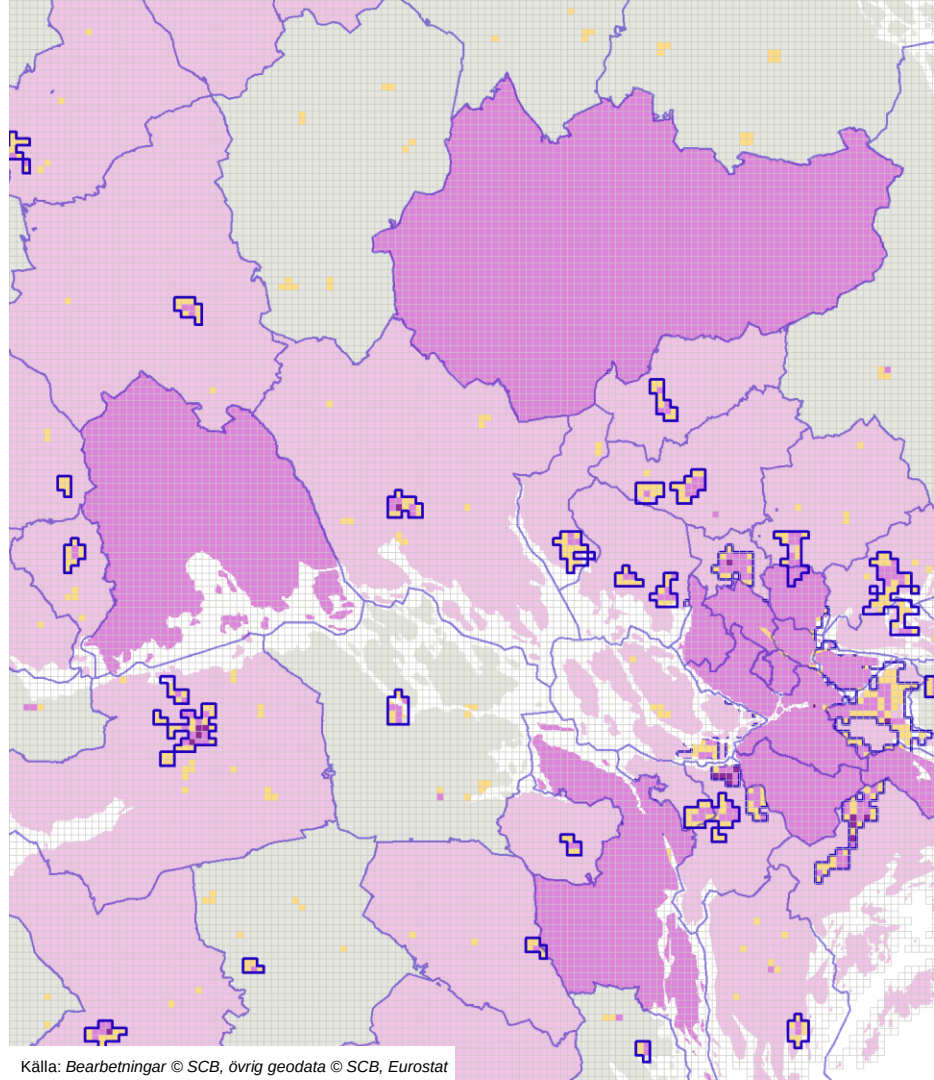
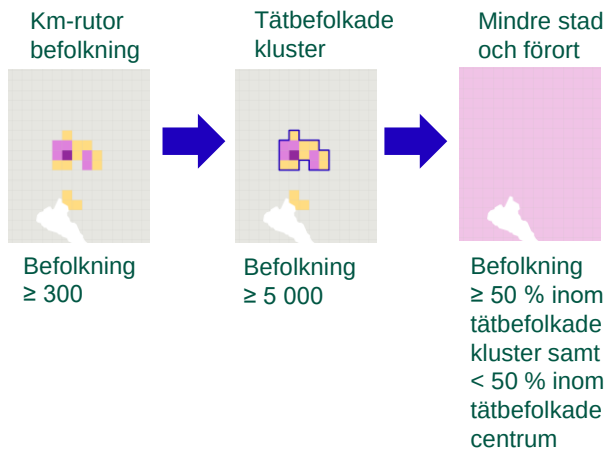

Mindre stad och förort

Skapande av DEGURBA i steg

Klassningen av kommuner

Befolkningen i de tätbefolkade klustren som finns inom kommunen sätts i relation till kommunens totala befolkning.
Om färre än 50 % av befolkningen finns inom tätbefolkade centrum samtidigt som 50 % eller fler av kommunens befolkning återfinns inom ett eller flera tätbefolkade kluster får kommunen DEGURBA-klassningen Mindre stad och förort.

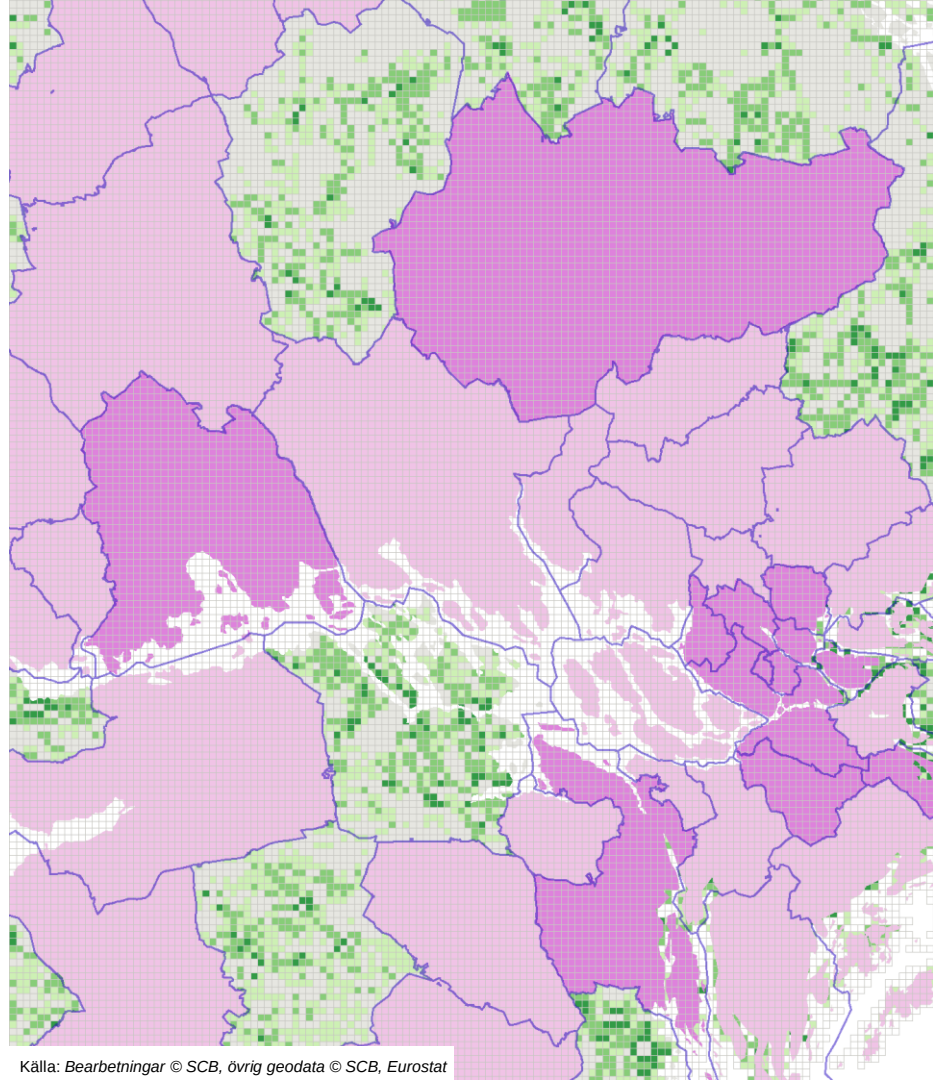
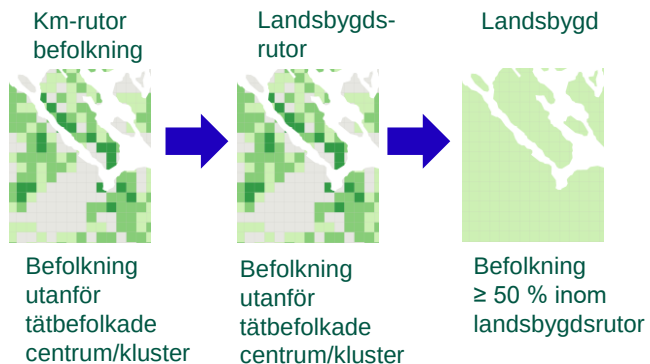
Landsbygd

Skapande av DEGURBA i steg

Klassningen av kommuner

Rutor med befolkning utanför tätbefolkade centrum och/eller tätbefolkade kluster sätts i relation till kommunens totala befolkning.

Om 50 % eller fler av befolkningen återfinns inom dessa landsbygdsrutor får kommunen DEGURBA-klassningen Landsbygd.

Total bild Mälardalen

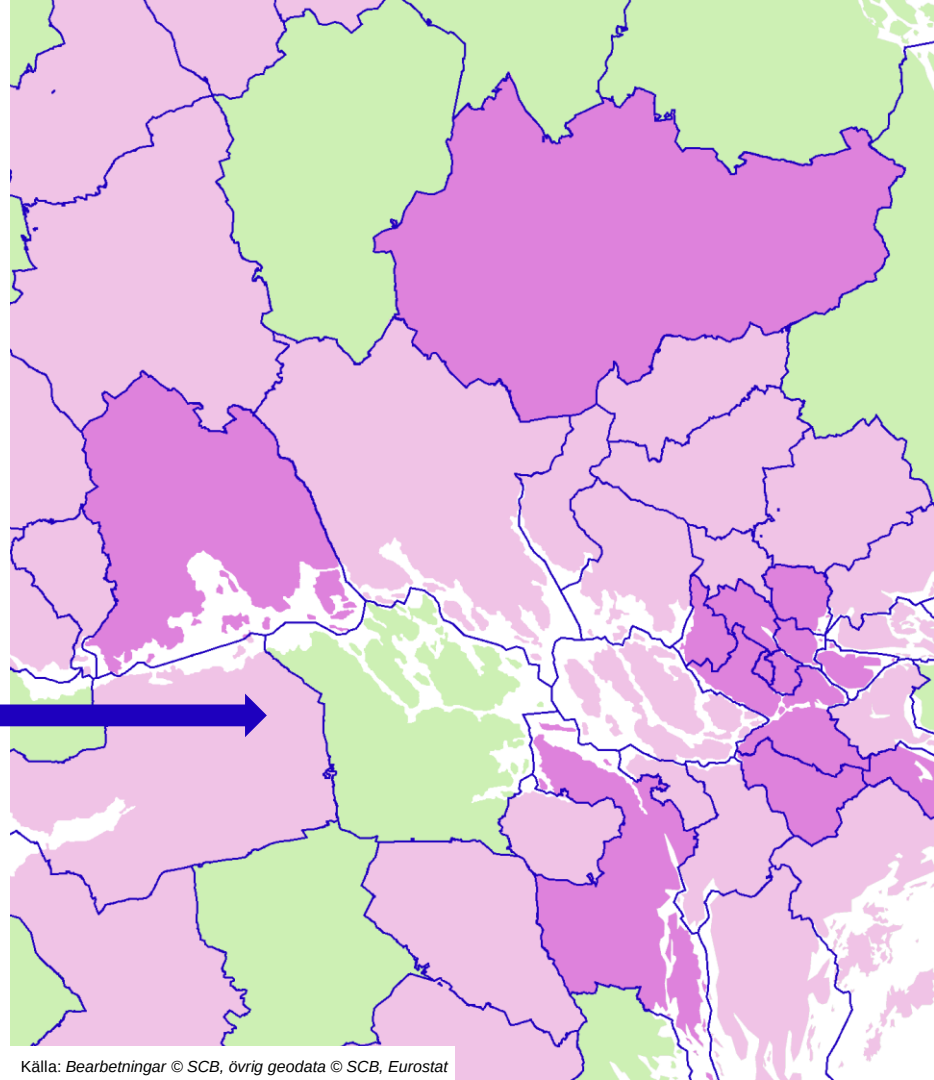
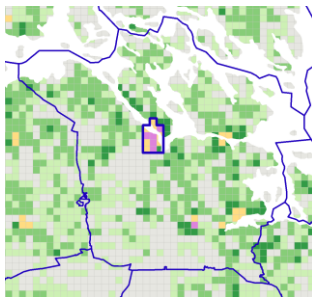
Urbaniseringsgrad

Varför får inte Strängnäs kommun klassningen Mindre städer och förorter trots att de har ett tätbefolkat kluster som representerar Strängnäs?

Befolkningen inom det tätbefolkade klustret motsvarar knappt 17 500 invånare.

I kommunen bor det drygt 38 500 invånare vilket innebär att färre än 50 % av kommunens befolkning återfinns inom det tätbefolkade klustret och klassningen blir då landsbygd.

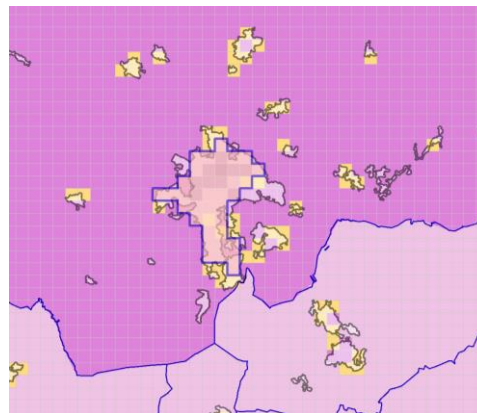
Tätbefolkade centrum och kluster jämfört med SCB:s tätorter 2023

	Befolkning adress	Befolkning km-rutor	
	Tätortsavgränsning	Tätbefolkade centrum	Tätbefolkade kluster
Uppsala/Ultuna	178 098	158 784	
Uppsala/Ultuna/Sävja	187 712		179 137
Gävle	86 533		70 217
Gävle	86 533		10 871
Halmstad/Frösakull	75 672		72 082
Jönköping	103 032	68 683	103 610

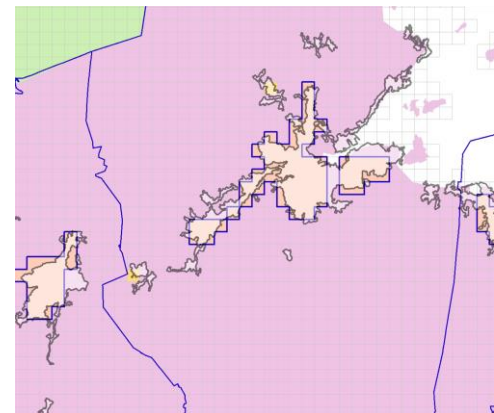
De geografiska förutsättningarna i Sverige påverkar modellen för klassningen av tätbefolkade centrum och kluster. Till landytan är Sverige stort i ett europeiskt perspektiv och historiskt har det inte funnits samma behov av befolkningsmässigt täta miljöer som exempelvis i länder som Holland, Belgien eller Tyskland.

Tar man Gävle som exempel så har tätorten över 86 000 invånare enligt SCB. Bebyggelsen är blandad med villor centralt men också rekreationsytor och handel/industri vilket gör att tätorten inte når upp till tillräckligt många sammanhängande rutor som uppfyller kravet om 1 500 invånare för att bilda ett tätbefolkat centrum.

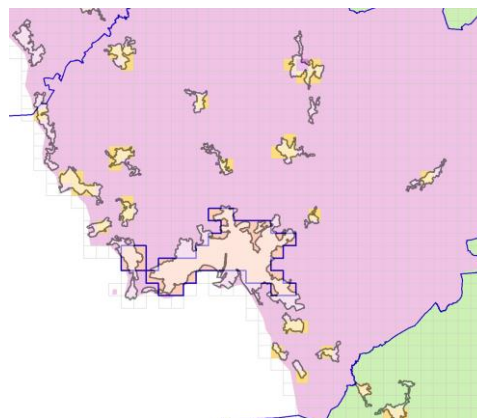
Inom Gävle tätort finns det istället två tätbefolkade kluster som tillsammans har 81 000 invånare men då räknas som medelhög befolkningstäthet vilket gör att kommunen får DEGURBA-klassningen Mindre stad och förort.

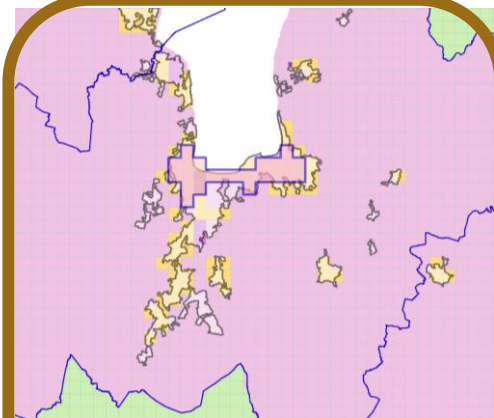
Uppsala tätort jämfört med klassen tätbefolkade centrum

Gävle tätort har två områden i klassen tätbefolkade kluster

Halmstad tätort klassat som tätbefolkade kluster

Jönköping tätort jämfört med klassen tätbefolkade centrum

Bryggan mellan DEGURBA och naturrestaurering

I förordningen framgår det bland annat att medlemsstaterna ska fastställa och kartlägga de urbana ekosystemområden som omnämns i artikel 8 för de kommuner som har DEGURBA-klassningen Större städer (25) eller Mindre stad och förort (126).

Vidare nämner förordningen att det urbana ekosystemområdet ska omfatta hela den Större staden eller Mindre staden och förorten, dvs hela kommunernas yta för de färgade kommunerna till höger. För Sveriges del upptar exempelvis SCB:s tätorter enbart 1,6 procent av landarealen och där återfinns 88 procent av befolkningen. Det är få kommuner i landet som håller en så pass hög urbaniseringsgrad så hela kommunen kan anses vara Större stad eller Mindre stad och förort.

Förordningen har öppnat upp för alternativa metoder att räkna vilket främst påverkar länder där större kommunreformer genomförts och kommuner slagits samman över tid.

Länk: [Förordning - EU - 2024/1991 - EN - EUR-Lex](#)

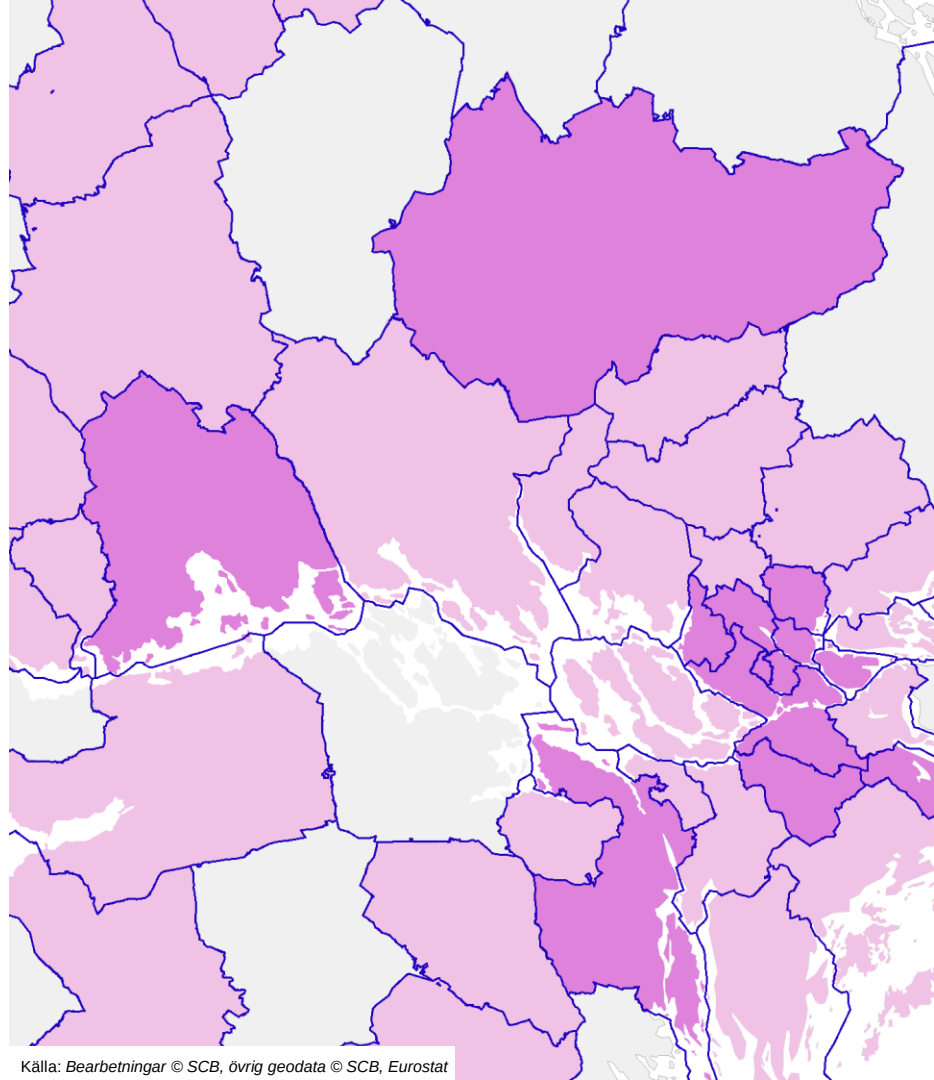
Urbaniseringsgrad

Större stad

Mindre städer och förorter

Urbana ekosystemområden

4. Medlemsstaterna ska fastställa och kartlägga de urbana ekosystemområden som avses i artikel 8 för alla sina städer och mindre städer och förorter.

Den urbana ekosystemområden i en stad eller i en mindre stad och förort ska omfatta

- a) hela staden eller den mindre staden och förorten, eller
- b) delar av staden eller den mindre staden och förorten, inbegripet åtminstone dess tätbefolkade centrum, tätbefolkade kluster och, om den berörda medlemsstaten anser det vara lämpligt, stadsnära områden.

Medlemsstaterna får samla de urbana ekosystemarealerna i två eller flera angränsande städer eller två eller flera mindre städer och förorter, eller båda, till en gemensam ekosystemareal för dessa städer eller mindre städer och förorter.

Urbana ekosystemområden
utifrån de tre alternativen

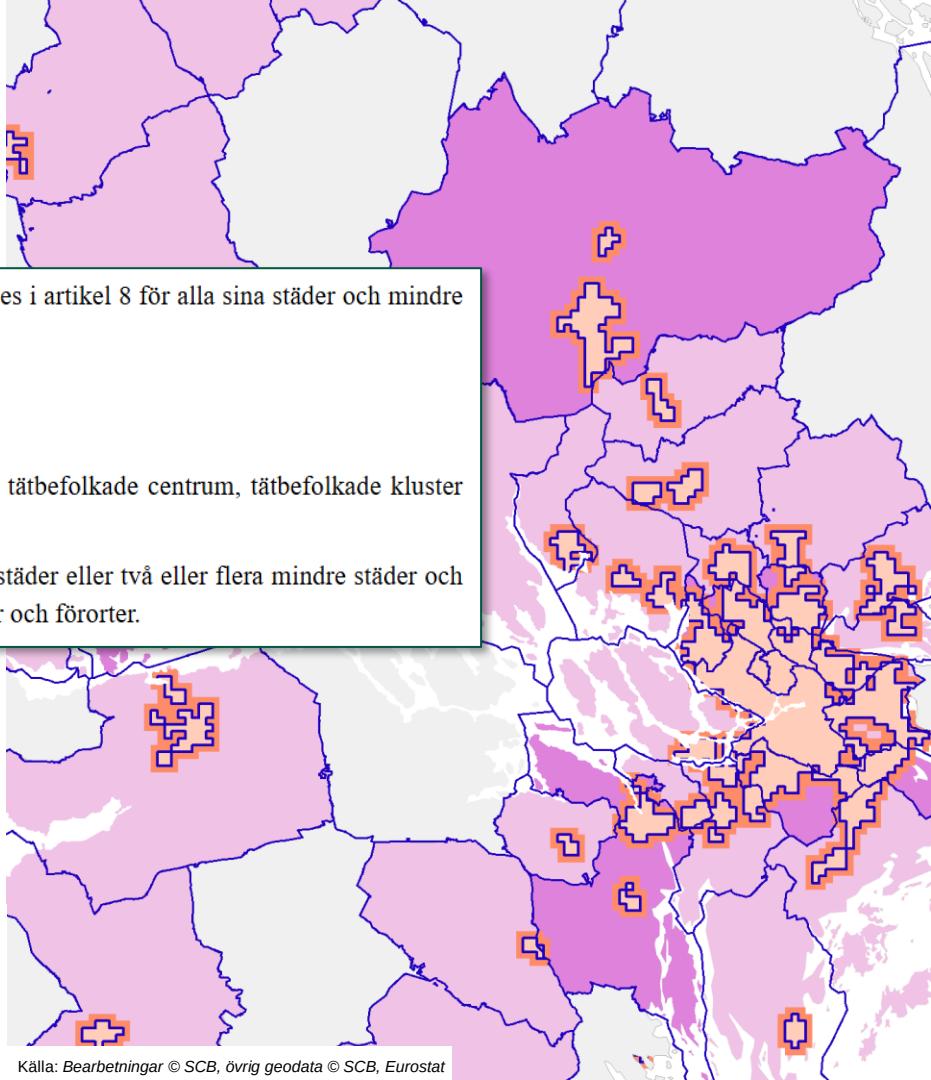
Alternativ a)
(Hela kommunernas yta)

Urbaniseringsgrad

Större stad

Mindre städer och förorter

Urbana ekosystemområden

4. Medlemsstaterna ska fastställa och kartlägga de urbana ekosystemområden som avses i artikel 8 för alla sina städer och mindre städer och förorter.

Den urbana ekosystemområden i en stad eller i en mindre stad och förort ska omfatta

- a) hela staden eller den mindre staden och förorten, eller
- b) delar av staden eller den mindre staden och förorten, inbegripet åtminstone dess tätbefolkade centrum, tätbefolkade kluster och, om den berörda medlemsstaten anser det vara lämpligt, stadsnära områden.

Medlemsstaterna får samla de urbana ekosystemarealerna i två eller flera angränsande städer eller två eller flera mindre städer och förorter, eller båda, till en gemensam ekosystemareal för dessa städer eller mindre städer och förorter.

Urbana ekosystemområden
utifrån de tre alternativen

Urbaniseringsgrad

Alternativ a)
(Hela kommunernas yta)

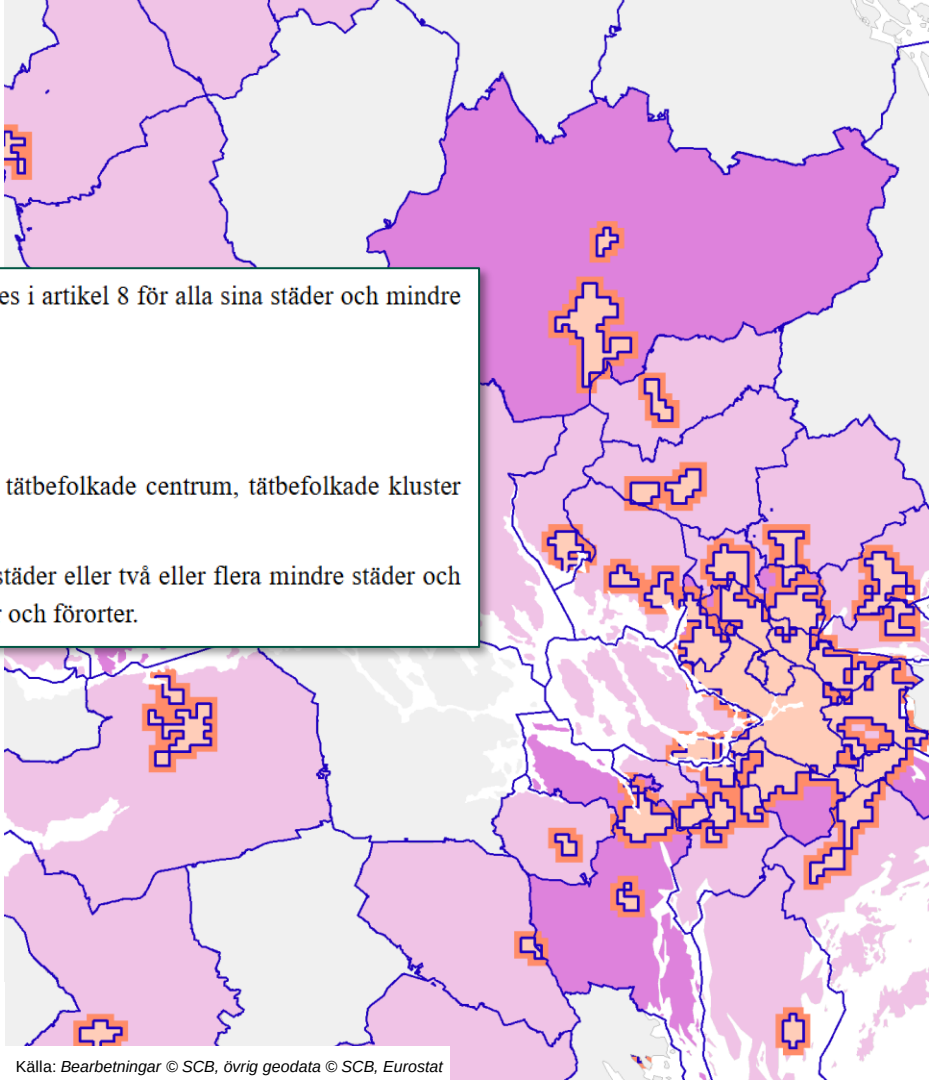

Större stad

Mindre städer och förorter

Alternativ b)

Tätbefolkade centrum/kluster

Urbana ekosystemområden

4. Medlemsstaterna ska fastställa och kartlägga de urbana ekosystemområden som avses i artikel 8 för alla sina städer och mindre städer och förorter.

Den urbana ekosystemområden i en stad eller i en mindre stad och förort ska omfatta

- a) hela staden eller den mindre staden och förorten, eller
- b) delar av staden eller den mindre staden och förorten, inbegripet åtminstone dess tätbefolkade centrum, tätbefolkade kluster och, om den berörda medlemsstaten anser det vara lämpligt, stadsnära områden.

Medlemsstaterna får samla de urbana ekosystemarealerna i två eller flera angränsande städer eller två eller flera mindre städer och förorter, eller båda, till en gemensam ekosystemareal för dessa städer eller mindre städer och förorter.

Urbana ekosystemområden
utifrån de tre alternativen

Alternativ a)
(Hela kommunernas yta)

Större stad

Mindre städer och förorter

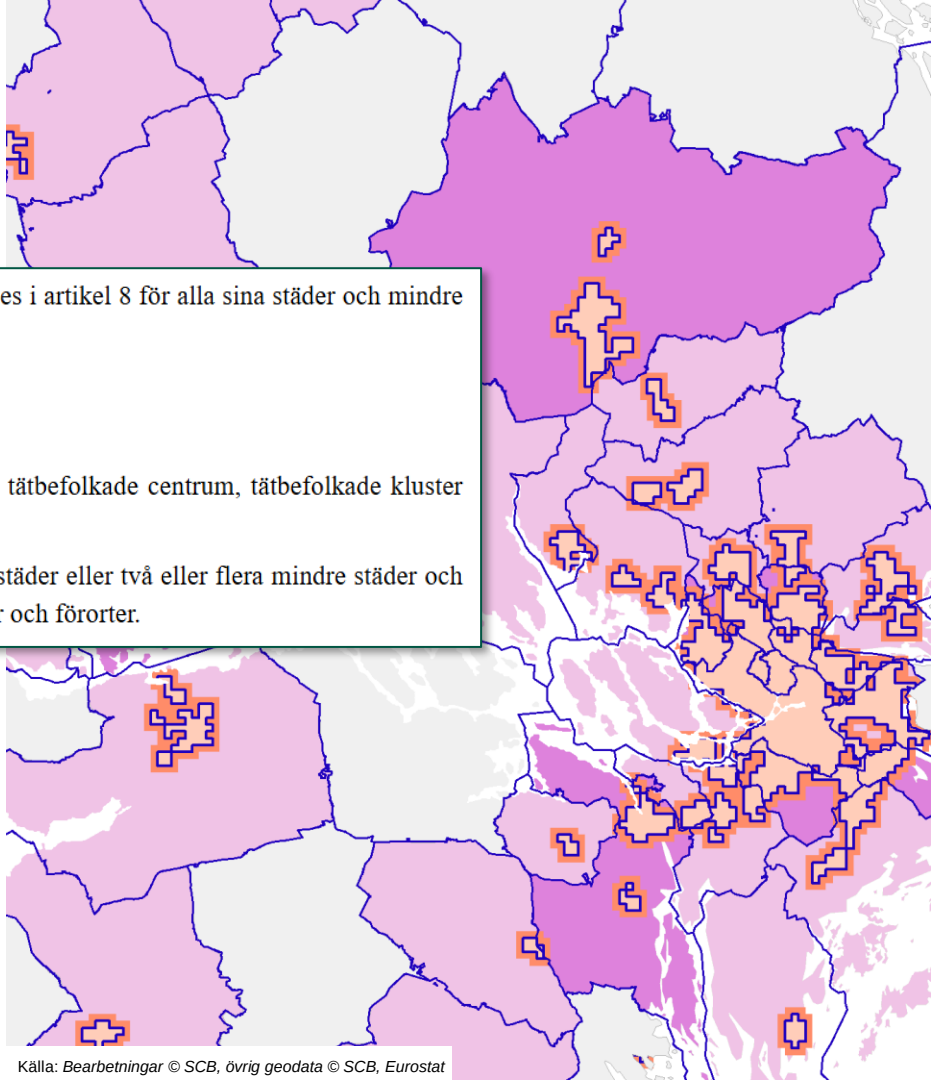
Alternativ b)

Tätbefolkade centrum/kluster

Alt. b2) (tätbefolkade centrum/
kluster med stadsnära områden)

Stadsnära områden

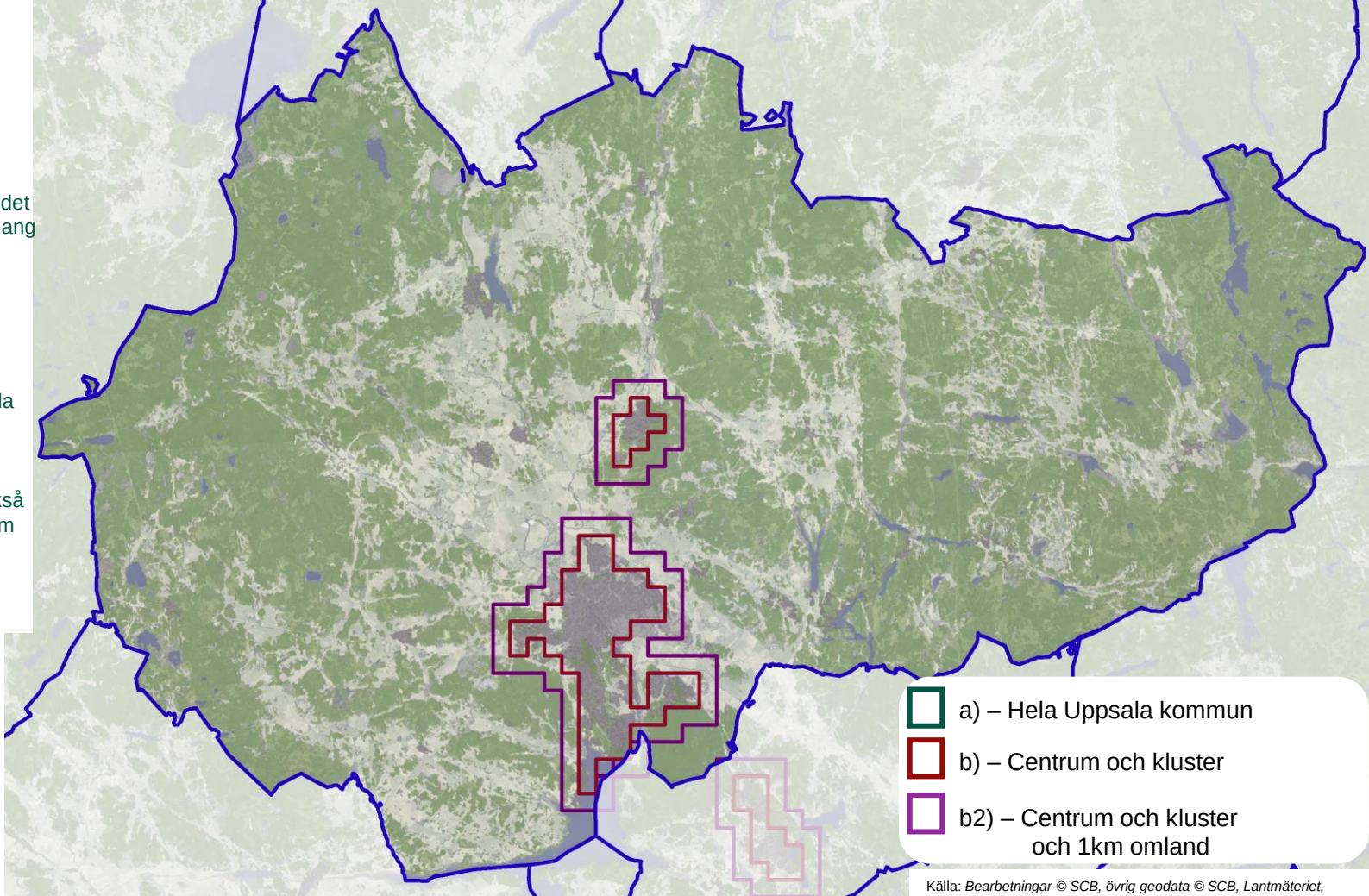

Detaljerad bild över hur de olika alternativen för redovisning av urbana ekosystemområden skulle se ut för Uppsala kommun.

Alternativ a) utgör hela Uppsala kommun, dvs det som i DEGURBA-sammanhang kallas Större städer.

Alternativ b) är de mindre tätbefolkade områdena för centrum och kluster som är Inringade och ungefärligt motsvarar tätorterna Uppsala inklusive Ultuna och Sävja samt Storvreta.

Alternativ b2) inkluderar också de stadsnära områdena inom 1 km runt de tätortsnära områdena för centrum och kluster.

Rumsliga begrepp som används i naturrestaureringsförordningens artikel 8

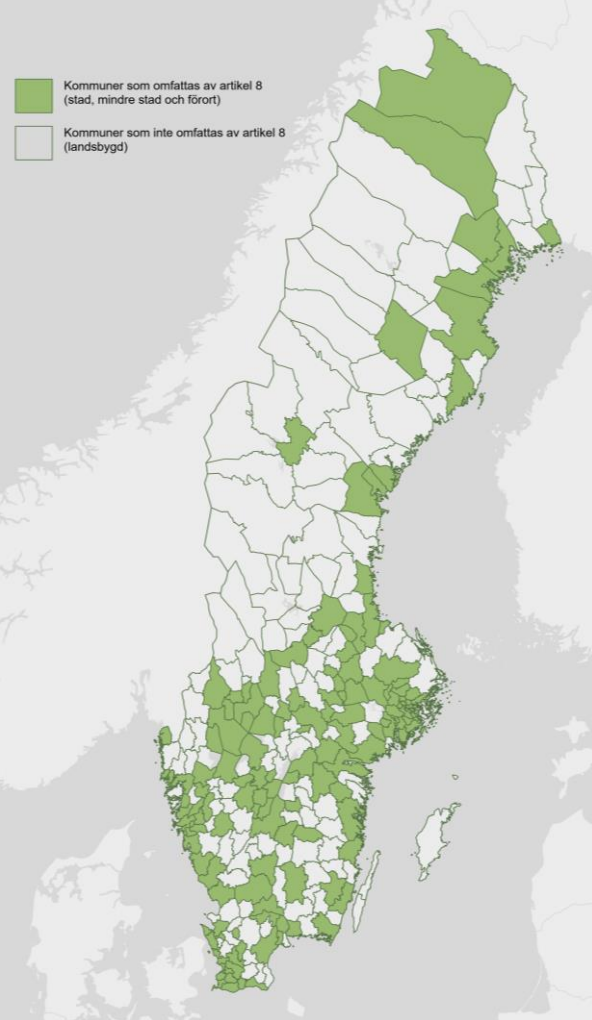
Stefan Svanström

Ekonomisk statistik och analys

E-post: stefan.svanstrom@scb.se

se.linkedin.com/in/stefansvanstrom

Avgränsning av urbana ekosystem- områden - sammanfattning

- Krav i förordningen - från minst tätbefolkade kluster – till hela kommunens yta
 - Alt 1 hela kommunens yta – ca 44% av Sveriges yta
 - Alt 2 enbart kluster – under 1% av Sveriges yta
 - Alt 3 kluster med omland (1km) - ca 2% Sveriges yta
- Förutsättningar i Sverige:
 - Stora kommuner jämfört med övriga EU
 - Liten andel bebyggd miljö i kommuner
 - Relativt hög andel grönska
 - Stora skillnader mellan kommunerna

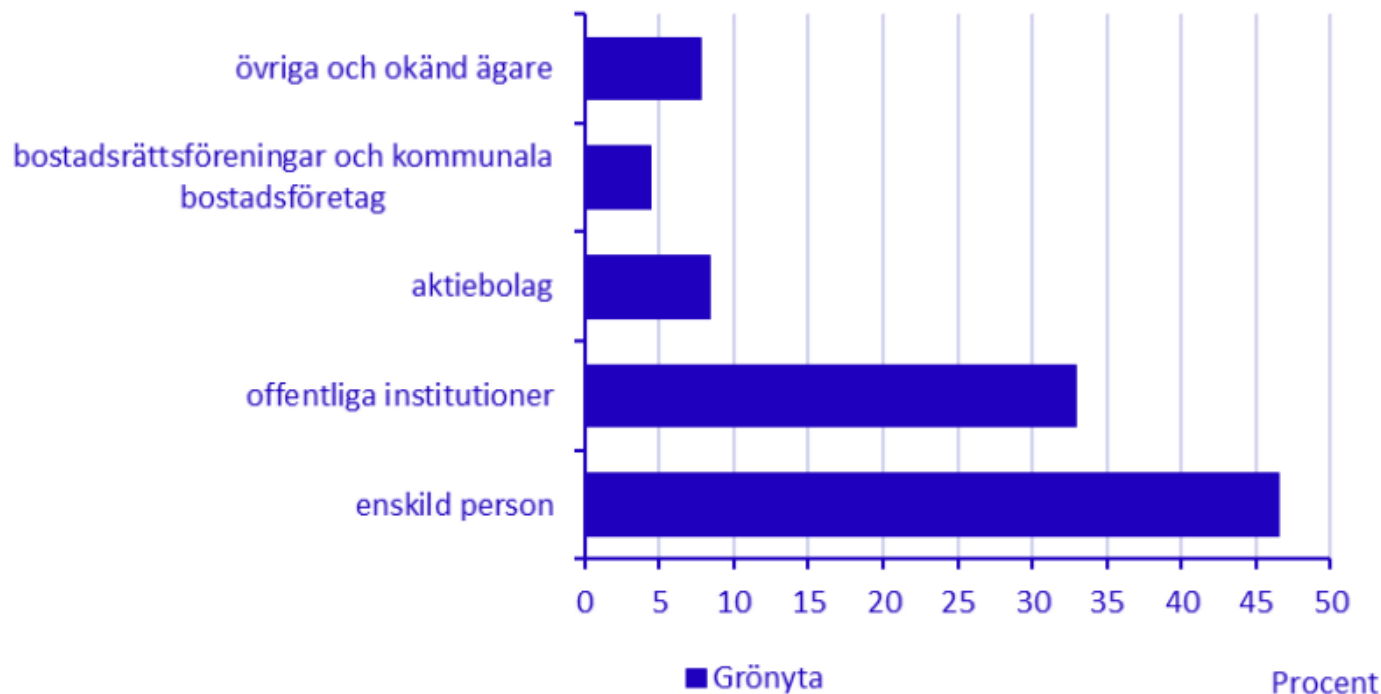
Åtgärder

Vem äger de urbana grönyterna?

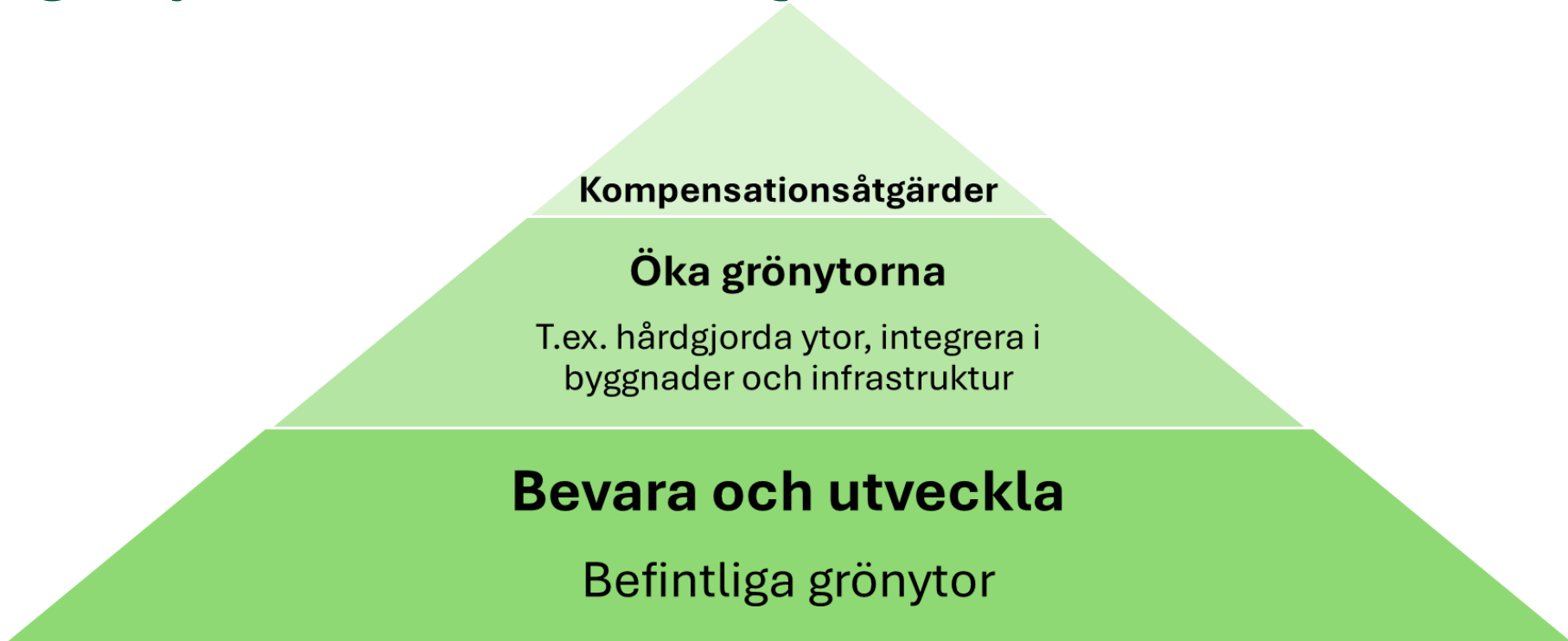
Diagram 6. Grönytan fördelad på ägarkategorier 2015

Andel (%) av den totala grönytan

47 % av
grönytan ägs
av enskilda
personer
(SCB, 2019)

Åtgärdsprinciper för urbana grönytor och trädäckning

Tänkbara åtgärder

Bevara och utveckla de befintliga grönyterna.

- Ökat skydd av träd och grönytor.
- Kunskap, stöd och styrmedel.

Öka grönyterna

- Plantera på hårdgjord mark.
- Integrera grönska i byggnader och infrastruktur.

Kompensationsåtgärder

- Undersöka möjligheter till kompensation av grönytor som tas bort.

Öka grönyterna

Arbete med att öka grönytor
pågår redan

Exempel : Nyplanterad skog
på Drottninghögskolans
skolgård i Helsingborg – från
grusplan till skolgård med
rörelseglädje

Flera synergier

Foto: Ulrika Åkerlund/Boverket

Vad krävs för att kunna genomföra åtgärderna?

- Ekonomiska styrmedel – t.ex. statsbidrag för åtgärder
- Administrativa styrmedel – t.ex. lagar och regler
- Informativa styrmedel – t.ex. information och kunskapsuppbyggnad

Arbetet med restaureringsplanen och dialogmötet i maj kommer att handla mycket om vilka åtgärder som behövs

Foto: Jonatan Malmberg

Fråga till deltagarna

Vilka utmaningar och möjligheter ser du med att bevara, utveckla och öka grönytor och trädäckning?

Skriv ditt svar i Frågor & Svar.

Foto: Otto Ryding/Boverket

Frågestund

Dialog om artikel 8

Grunden för ett långsiktigt arbete

År 2027

EU-kommissionen
godkänner nationella
restaureringsplanerna och
arbetet börjar.

2024

2027

2030

2040

2050

År 2024

Förordningen träder i kraft. RU
till myndigheterna att ta fram
förslag till plan 2024-2026.
Regeringen skickar in planen
till kommissionen 2026.

År 2030

Minst 20 procent av EU:s skadade
ekosystem ska vara restaurerade.

I urbana ekosystem ska grönytor och
trädkrontäckning öka till en tillfredsställande
nivå.

År 2050

Alla skadade
ekosystem vara
restaurerade.

Fyra tillfällen under regeringsuppdraget

Informationsmöten

- Förordningen,
regeringsuppdraget
och processen

Dialog 1

- Inspel till planen

Dialog 2

- Dialog kring ett
grovt förslag till plan

Kommunikation om resultatet

- Dialoggrupp om artikel 8 och urbana ekosystem
- Webbformulär

Vad innehåller dialogen?

Åtgärder i de olika
ekosystemen

Konsekvenser

Miljöpåverkan

Författningsförändringar

Kommunikation

- Följ projektet på webben
- [Prenumerera på nyhetsbrev](#)
- Webinarium, PP med talmanus och illustrationer på webben för alla att använda
- Webbformulär för inspel
- Frågor och svar på boverket.se

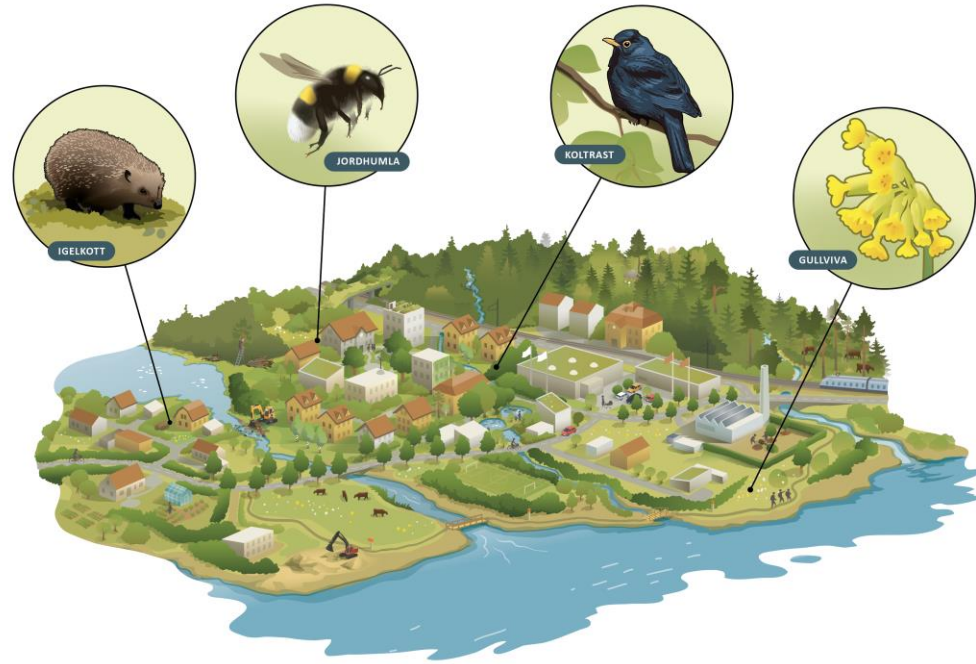

Illustration: Tobias Flygar/ Studio Flygar

Kontaktpersoner

Agata Bar Nilsson, projektledare,
Boverket,
agata.barnilsson@boverket.se

Ulrika Åkerlund,
ulrika.akerlund@boverket.se

Illustration: Tobias Flygar/ Studio Flygar

Tack för idag!

